

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΛ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, είναι αποδεκτή)

ΘΕΜΑ 1 (Μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (Μονάδες 10)

- Επιπτώσεις για τη γλώσσα στη διάρκεια μεγάλων κρίσεων: επαναλαμβάνονται συγκεκριμένες φράσεις, με αποτέλεσμα να φτωχαίνει το λεξιλόγιό μας και η συζήτηση να γίνεται μονοθεματική. Επίσης, παύουν να υπάρχουν διαβαθμίσεις στον λόγο που εκφέρουν ή σε όσα περιγράφουν οι άνθρωποι.
- Οι επιπτώσεις αυτές οφείλονται στο αίσθημα αμηχανίας, έκπληξης, ανησυχίας και φόβου απέναντι σε ένα μεγάλο/κεντρικό γεγονός.

2^ο υποερώτημα (Μονάδες 10)

- **Παραδείγματα:** α. η οικονομική κρίση («κρίση», «μέτρα», «κρίσιμες αποφάσεις», «κρίσιμες αξιολογήσεις») και β. η πανδημία («Είμαστε ακόμη στην αρχή», «οι επόμενες μέρες είναι κρίσιμες», «ο αόρατος εχθρός», «κοινωνική απόσταση», «περιορισμός», «απομόνωση», «κρούσμα», «μέτρα», «καμπύλη», «καραντίνα», «θετικός», «αρνητικός» και, βέβαια, «μένουμε σπίτι»)
- Ενίσχυση της αρχικής στην παράγραφο θέσης του συντάκτη: «Συμβαίνει στη διάρκεια μεγάλων κρίσεων να φτωχαίνει το λεξιλόγιό μας και η συζήτηση να γίνεται μονοθεματική» (θεματική πρόταση)

3^ο υποερώτημα (Μονάδες 15)

- Σημείο στίξης (κατά κύριο λόγο) τα εισαγωγικά
- Τα εισαγωγικά αποτελούν έναν σημειολογικό χαρακτήρα γραφής και χρησιμοποιούνται για να σημάνουν στον γραπτό λόγο ότι εκφράζουν οι επιτονικές κυμάνσεις της φωνής του ομιλητή. Ως σχολιαστικό σημείο στίξης, λοιπόν, συνδέουν από την πρώτη κιόλας παράγραφο τον τίτλο του άρθρου με το περιεχόμενό του και επικυρώνουν την κυρίαρχη θέση του συντάκτη αναφορικά με τον «περιορισμό» και την «ένδεια» από την οποία χαρακτηρίζεται η

γλώσσα, όταν η κοινωνία διέρχεται μια κρίση σε οποιονδήποτε τομέα της κοινωνικής ζωής (υγειονομικό, οικονομικό κλπ). Με τις φράσεις αυτές που αποδίδουν τον καθημερινό, προφορικό λόγο αποδίδεται με πιο λειτουργικό τρόπο (αμεσότητα, ενεργοποίηση ενδιαφέροντος του δέκτη) το θέμα του κειμένου.

- Αποτέλεσμα της εκτεταμένης χρήσης των εισαγωγικών είναι η διέγερση του ενδιαφέροντος του/της αναγνώστη/-στριας και η καλύτερη κατανόηση του μηνύματος από τον αποδέκτη του είτε όταν αυτά χρησιμοποιούνται για λέξεις/εκφράσεις με μεταφορική σημασία («ο αόρατος εχθρός») είτε όταν χρησιμοποιούνται για έμφαση («μένουμε σπίτι») είτε όταν χρησιμοποιούνται για την ακριβή απόδοση των όρων που χρησιμοποιήθηκαν από τον/την ομιλητή/-τρια σε ευθύ λόγο («κρούσμα», «καμπύλη» κλπ).

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 ιχνογραφείται το πορτρέτο μιας ηλικιωμένης, η οποία συμπυκνώνει με τη μορφή σκέψεων το χρονικό της ζωής της, επαναφέροντας μνήμες του παρελθόντος. Η θέα των ρυτιδιασμένων της χεριών την φέρνουν αντιμέτωπη με τη συνταρακτική παραδοχή της φθοράς από τον χρόνο. Η ανάγκη να τα χαϊδέψει για παρηγοριά, αφού πλέον τα αισθάνεται ξένα («άνεργα... σαν προσφυγάκια») αποδίδει την πραγματικότητα των γηρατειών και της συνακόλουθης «αργίας», ενώ εκφράζει και τη θλίψη της. Αυτή θέα κινητοποιεί αναμνήσεις και εικόνες από την καθημερινότητα του παρελθόντος («Και τι δεν τράβηξαν... να της βγει η ψυχή») αποκαλύπτοντας τον αγώνα της απέναντι στις υποχρεώσεις που δημιουργούσαν οι πολλαπλοί ρόλοι της. Βαρύ είναι το αίσθημα της μοναξιάς και της εγκατάλειψης που βιώνει στο γηροκομείο («... να τα βάλει... η μοίρα της;»).

Ανάλογα με τον βαθμό πρόσληψης του κειμένου ο/η μαθητής/-τρια εκφράζει τις σκέψεις και τα συναισθήματα που του προκάλεσε η ανάγνωση. (π.χ. Σκέφτομαι πως αντίστοιχα συναισθήματα δοκιμάζουν όλοι οι ηλικιωμένοι, «μετρώντας» την αναπόδραστη φθορά του χρόνου. Ταυτόχρονα, θλίβομαι βαθιά, καθώς αναγνωρίζω στο πρόσωπο της ηρωίδας κάθε ηλικιωμένο που βιώνει μοναξιά και εγκατάλειψη).